

УДК 929Пилипук:[59](477)

До 70-річчя Олега Ярославовича Пилипчука

О. В. Червоненко

Національний науково-природничий музей НАН України (Київ)

To the 70th anniversary of Oleh Yaroslavovych Pylypchuk. — Chervonenko, O. V. — A brief essay on the biography and professional growth of the specialist in the field of zoology, ecology and history of science, well-known in Ukraine is presented. The researcher graduated from Chernivtsi University (1970) and became a postgraduate student at the Institute of Zoology, Academy of Sciences of the Ukrainian RSR. Since 1988, he has been working in different educational institutions of Kyiv. He has the degree of the Doctor of Sciences since 1992. An overview of his scientific works (more than 300 publications) and numerous awards including his election of an academician of five academies, as well as 10 state and public awards he has been given.

Key words: zoology, history of science, Ukraine, O. Y. Pylypchuk.

У 2017 р. відзначає свій 70-річний ювілей професор Олег Ярославович Пилипчук — провідний вчений України у галузі історії науки і техніки, доктор біологічних наук, директор Центру досліджень історії науки і техніки ім. О. П. Бородина Державного економіко-технологічного університету транспорту.

Олег Ярославович народився 13 серпня 1947 р. на Тернопільщині в селянській родині. Після закінчення школи вступив до біологічного факультету Чернівецького університету, який успішно закінчив у 1970 р. З того ж року працював учителем у Коцюбинській середній школі на Тернопіллі, а вже з 1 грудня 1972 р. став аспірантом Інституту зоології АН УРСР за спеціальністю «Біоніка» (науковий керівник — докт. біол. наук С. Ф. Манзій). Після захисту кандидатської

дисертації працював у відділі еволюційної морфології цього Інституту, проводив дослідження за декількома науковими темами, вивчаючи особливості скелетів тварин, закономірності та механізми адаптацій локомоторного апарату хребетних у філо- та онтогенезі; опублікував багато наукових праць.

Новий етап професійної діяльності О. Я. Пилипчука розпочався 1988 р., коли він перейшов на викладацьку роботу до Київського педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, спочатку на посаді асистента, потім старшого викладача та доцента. Головним напрямком його наукових інтересів цього періоду стала історія науки і техніки. У 1992 р. Олег Ярославович захистив докторську дисертацію за спеціальністю «історія науки і техніки» в Інституті історії природознавства та техніки ім. С. І. Вавилова Російської АН. Упродовж 1995–1996 рр. працював в Інституті українознавства Київського державного університету, де був завідувачем відділу історії науки і освіти, а з 1996 р. перейшов до Державного економіко-технологічного університету транспорту, де очолив кафедру екології та безпеки життєдіяльності на залізничному транспорті. З 1997 р. має звання професора, викладає дисципліни «Транспортна екологія», «Історія залізничного транспорту», «Цивільний захист» (Пилипчук..., 2016), підготував низку підручників та хрестоматій, за якими й нині навчаються молоді покоління дослідників.

Науковий доробок О. Я. Пилипчука включає праці в галузі зоології, екології, історії науки і техніки, охоплює широке коло наукових інтересів. Він є автором і співавтором понад

Corresponding author address: O. V. Chervonenko; National Museum of Natural History, NAS of Ukraine; Ukraine, Kyiv, 01030, Bohdan Khmelnytsky St. 15; e-mail: entomo@ukr.net

300 публікацій і 48 монографій. Серед них є як праці зоологічного фаху (розділи у монографіях «Волк» 1985 р., «Ондатра» 1987 р., «Антилопа Канна» 1987 р.), так і публікації з історії науки - «Иван Иванович Шмальгаузен» (1985), «Александр Прокофьевич Маркевич» (1986), «Дмитрий Константинович Третьяков» (1989), «Александр Онуфриевич Ковалевский» (1990, 2003), «Иван Федорович Шмальгаузен» (1991, 2001), «Микола Миколайович Гришко» (1995), «Алексей Николаевич Северцов» (1995), «Академік Олександр Прокопович Маркевич: життя і діяльність» (1999). Вчений має також чисельні публікації в галузі екології та безпеки життєдіяльності. Творчим здобутком Олега Ярославовича присвячено декілька нарисів (Бандурка, 2004; Пилипчук..., 2016, 2017).

Олег Ярославович є засновником та директором Центру досліджень історії науки і техніки ім. О. П. Бородіна Державного економіко-технологічного університету транспорту. Він здійснює значну науково-організаційну роботу, є головою спеціалізованої вченої ради Д 26.820.02 із захисту докторських і кандидатських дисертацій за спеціальністю «історія науки і техніки» при Державному економіко-технологічному університеті транспорту. О. Я. Пилипчук очолює редколегію збірника наукових праць «Історія науки і техніки», протягом багатьох років є членом редколегій низки наукових часописів, як от «Нариси з історії природознавства і техніки», «Наука та наукознавство», «Вісник Дніпропетровського університету: серія історія філософії та історії науки», «Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: історія науки і техніки» та ін.

Завдяки наполегливій праці та таланту Олег Ярославович на сьогодні є визнаним корифеєм історії науки, має звання академіка п'яти академій: Академії наук вищої школи України, Української академії наук національного прогресу, Міжнародної академії екології та безпеки життєдіяльності, Української аерокосмічної академії, Української академії безпечної життєдіяльності. Особисті риси характеру Олега Ярославовича точно описані у статті доктора історичних наук, професора В. М. Скляра: «Визначальними ознаками характеру О. Я. Пилипчука є його людяність та природне бажання прийти на допомогу тим, хто цього потребує. Не менш важливими рисами є його життєвий оптимізм, природний ширий український гумор та любов до малої Батьківщини» (Скляр, 2017).

За значні наукові досягнення О. Я. Пилипчука відзначено низкою державних та громадських нагород: медаллю та дипломом лауреата Нагороди імені Ярослава Мудрого за значні здобутки у галузі науки і техніки, знаком «Знак пошани», «Благословенною грамотою» за заслуги перед Українською православною церквою Київського патріархату, «Почесною грамотою» Президії Української академії аграрних наук, «Подякою» та іменним годинником від Київського міського голови за вагомий внесок у розвиток історії науки; знаком «Відмінник освіти України»; медаллю «За сприяння органам внутрішніх справ», медаллю «За успіхи у науково-педагогічній діяльності», знаком «За вагомий особистий внесок у розвиток залізничного транспорту» та званням «Почесний працівник транспорту України»; медалями Академії вищої освіти: імені Івана Пулюя, імені Олександра Богомольця; орденом Святих Кирила та Мефодія УПЦ КП.

Попри високі звання та нагороди Олег Ярославович залишається чуйним та мудрим наставником, веселою та відкритою до спілкування людиною.

Колектив Національного науково-природничого музею НАН України щиро вітає О. Я. Пилипчука з 70-річчям і бажає Олегові Ярославовичу щастя, міцного здоров'я та нових творчих здобутків.

Література

Бандурка, І. Олегу Ярославовичу Пилипчуку — 57 // Історія української науки на межі тисячоліть: Збірник наукових праць / За ред. О. Пилипчука. — Київ, 2004. — Вип. 15. — С. 21–41.
Пилипчук Олег Ярославович // Вікіпедія. — 2016 а (31.08.2016). — <https://goo.gl/YHyXs7>

Пилипчук Олег Ярославович // Державний економіко-технологічний університет транспорту (веб-сайт). — 2016 б. — <http://detut.edu.ua/node/795>

Скляр, В. М. Провідний учений України у галузі історії науки й техніки — професор Олег Ярославович Пилипчук // Історія науки і біографістика (електронне видання). — Київ, 2017. — № 2, стаття № 19. — 6 с. — <http://inb.dnsgb.com.ua/2017-2/19.pdf>

До 70-річчя Олега Ярославовича Пилипчука. — Червоненко, О. В. — Наведено стислий нарис біографії та творчого росту відомого в Україні фахівця в галузі зоології, екології та історії науки. Дослідник був випускником Чернівецького університету (1970) та аспірантом Інституту зоології АН УРСР. З 1988 р. і дотепер працює в освітніх закладах Києва, доктор наук з 1992 р. Наведено огляд його наукових доробків (понад 300 публікацій) та численних відзнак, серед яких обрання академіком п'яти академій та чисельних державних і громадських нагород.

Ключові слова: зоологія, історія науки, Україна, О. Я. Пилипчук.

Адреса для зв'язку: О. В. Червоненко; Національний науково-природничий музей НАН України; вул. Богдана Хмельницького, 15, Київ, Україна, 01030; e-mail: entomo@ukr.net